

Lauritz Vilhelm Bircks tale i Folketinget

Taler

Lauritz Vilhelm Birck
Folketingsmedlem for Højre

Dato

16. marts 1908

Sted

Folketinget

Omstændigheder

Kritik af justitsminister P.A. Albertis forretningssager

- 1 Det er ikke helt let for mig at diskutere med den højtærede Justitsminister af den Grund, at den ærede Ministers Metode og min ere saa ganske vidt forskellige. Jeg bruger den gamle, gode, logiske Metode: at begynde med Præmisserne, med de Ting, jeg finder, og saa ganske uhildet drage mine Slutninger af dem. Det er
- 5 den videnskabelige Metode. Den ærede Minister bruger den gamle Prokuratormetode. at begynde med det Resultat, man vil naa til, og stille Præmisserne derefter, og utvivlsomt naar han paa den Maade sikkert en Overensstemmelse mellem Præmisser og Konklusion, som er ganske køn.
- 10 Den anden Maade, Ministeren anvender, er den, at den højtærede Herre snakker ganske udenom. Den ærede Herre maa have læst noget om Hypnotisme og Suggestion ...

(Formanden: Man bruger ikke her i Tinget Tiltalen »den ærede Herre«.)

15

Naa, altsaa, den højtærede Minister.

- Den højtærede Minister benytter den Metode, som han ogsaa benyttede ved første Behandling, at tale længe, længe om Sager, der egentlig ikke vedrøre det
- 20 foreliggende, tale længe og ganske detaillert, og paa det Punkt, hvor det egentlige skulde komme, standser han og siger: Jeg har altsaa modbevist. Eller ogsaa er der et eller andet underordnet Punkt, hvor den højtærede Minister mener, at der er en Fjer til Hatten, og saa hæver han sin Stemme og taler smukke Ord. Jeg maa sige, den Metode har jeg uendelig vanskeligt ved at følge, og jeg vil
- 25 tilstaa, at derfor har Ministeren en virkelig Fordel over for mig, den Fordel den ringere Mand altid har, der griber til ringere Vaaben.

Den højtærede Minister nævnede Hr. Sagfører Kolding-Hansens Sager. Jeg
30 havde bebrejdet den højtærede Minister, at han havde ladet det offentlige skride
ind mod de misbrugte Klienter, der maaske misforstode Situationen og troede,
at de kunde komme til Kongen og Kongens Minister for at klage. Den
højtærede Minister oplyste, at det var Politidirektøren, der havde beordret
Aktion. Efter hvad jeg kender til Politidirektøren, faar jeg uvilkaarlig Lyst til at
35 spørge, om det er gaaet paa samme Maade her som ved Biografteater-
Bevillingen, at det er Ministerens Anbefaling, der ligger bag.

Jeg kommer nu til Landbrugslotteriet. Den højtærede Minister talte meget, dog
gjorde han mig for Resten den Kompliment at undgaa hele det Væld af Ord,
40 som han ellers plejer at bruge; men han benyttede en anden Maade, nemlig den
store Fortielses og den store Benægtelses Maade. 3/4 eller 4/5 af, hvad jeg
fremkom med om dette Landbrugslotteri, lagde Ministeren helt hen. Hele
Forhistorien, der netop viste, at de Mennesker og Forhold, der her vare, kunde
man ikke begunstige ved at give et kgl. Regale, kom den højtærede Minister slet
45 ikke ind paa. Selve Spørgsmaalet om dette Regales Art lod den højtærede
Minister ogsaa i det væsentlige ligge.

Han begyndte med sine berømte Grunde. Han indrømmede, at han havde
Andel i Holmegaard og en Andel i Hyldegaard, tilsammen, antager jeg, over
50 600,000 Kv.-Alen, og endelig indrømmede han, at han selv har købt Matr.-Nr.
3a og 15b af Ordrup, »Mineslyst«, der kun er forholdsvis lille, 50,000 Kv.-Al.
Den højtærede Minister benægter, at han har Fordel af dette, men jeg maa
vedblivende paastaa, at der er gode og værdiskabende Fordele i denne Sag her.
Jeg har her et Kort over den højtærede Ministers Grunde. Jeg maa bemærke, at
55 de Vejanlæg, her er Tale om, ere af to Arter. Der er for det første en Vej, der
løber parallel med Ordrupvej i relativ kort Afstand fra denne, forbunden med
nogle Tværveje, der vistnok ere anlagte af Ejeren af Matr.-Nr. 7. - Denne
Tværvej løber 1,000 Al. paa den højtærede Ministers Grund og 5,000 Alen paa
Christiansholms Grund og er af den Natur, at det i Virkeligheden maa siges, at
60 naar Justitsministeren har anlagt 1,000 Al. og de andre 5,000 Alen, og naar de
have indrømmet hinanden Færdselsret, maa det være in confisso, t at den
højtærede Minister har den største Fordel af den Vej. Man maa tilstaa, at ved
denne Vej har Christiansholm vist den højtærede Minister en ualmindelig
Velvillie, som ellers ikke plejer at være Skik mellem Forretningsmænd. Af andre
65 Vejanlæg er der to Tværveje over Holmegaards Grund. Den ene af disse er
anlagt med Tilskud af 6.000 Kr. fra lir. Clausen-Kaas' Folk, og den anden er

anlagt fuldstændig og skal vedligeholdes af disse.

- 70 Den højtærede Minister siger, at det skete i 1904, eller var det Hr. Ulf Hansen, der sagde det? Det er rigtigt, det skete ved Deklarationen af 1904, men det er ganske naturligt, siger Ministeren. Nu er det slet ikke saa ganske naturligt, at Hr. Clauson-Kaas, der jo ikke er særlig Repræsentant for det asketiske og velgørende her i Livet, skulde fatte saa forunderlig en Kærlighed alene for den højtærede
- 75 Ministers smukke blaa øjnes Skyld. Der er sikkert en anden Grund, og hvis man søger den i Væddeløbsbanen, svarer den højtærede Minister umaadelig elskværdigt: »ja, men Væddeløbsbane var der vist ikke en Gang tænkt paa den Gang.« Jeg maa dertil sige, at der foreligger en vidnefast Erklæring fra Ulf Hansen til en Journalist om, at Ordrup Krat netop var købt den gang, at
- 80 »Aktieselskabet Ordrup Krat« den Gang var dannet med Væddeløbsbanen for øje, og at en Deklaration med Hensyn til Holmegaardsvejen var sikret netop med det for øje at afstaa Grunde til Væddeløbsbanen. Heraf burde man kunne se, hvor svag Hukommelse Ministeren til Tider har med Hensyn til Væddeløbsbanen. Den var baade paatænkt og dens Plads afstukken den Gang.
- 85 Det staar derfor for mig saaledes, at baade Vejanlæggene og meget andet staa i Forbindelse med dette Spørgsmaal.

- Vender jeg mig til disse to Veje, er der det mærkelige ved dem, hvad der for mig staar som det afgørende: Hvorfor kom disse Veje til at staa i Kontrakten af 1907
- 90 med Foreningen for den ædle Hesteavl's Fremme og det Clauson-Kaas'ske Konsortium? Der var ingen overhængende Grund dertil. En Udtalelse af Clauson-Kaas til Journalist Ursin, som er villig til at aflægge Ed derpaa, gaar ud paa, at disse Veje ikke ere strengt nødvendige, i hvert Fald ikke for Væddeløbsbanen, og fra Foreningen for den ædle Hesteavl's Fremme har man
- 95 ogsaa udtalt, at dens Interesse i dem var meget forsvindende. Med andre Ord, naar den, der skal betale disse to Veje, og den, der skal nyde Fordelen af dem, ikke ere interesserede i Vejklauselet, maa jeg nok spørge: »Oi: est la fimme?« eller, som det her maa hedde: »Hvor er justitsministeren?« Med andre Ord, Ministeren har foreløbig antydnet paa en fiks Maade, at der slet ikke var tænkt
- 100 paa Væddeløbsbanen, men den Deklaration, hvori Ministeren selv var interesseret paa Holmegaards Vegne i 1904, viser, at den var paatænkt den Gang.

- Den højtærede Minister vender sig derefter til Sporvejen og siger, at den gaar
- 105 ikke til Væddeløbsbanen. Den højt ærede Minister er en vidunderlig Jonglør.

Han forstaar saadan at jonglere med Argumenter. Naa, det hører hans Kald til, men han skulde alligevel ikke gøre det her. Snart siger Ministeren: »Det kommer ikke mig ved, men Væddeløbsbanen«, og snart siger han: »Det kommer ikke Væddeløbsbanen ved.« Nej, tage vi Sporvejen, er det oplyst, at den ikke kommer

Væddeløbsbanen ved direkte, for den standser 7 Minutters Gang fra »Mineslyst« umiddelbart ved Holmegaard, ved den højtærede Justitsministers Ejendom. Derigennem er der bevist Justitsministeren en Velvillie fra Konferensraad Heide, men jeg skal dog ikke berøre dette her, da jeg ønsker at begrænse mig til den enkelte Sag.

Saa er der Værdistigningen. Her taler den højtærede Minister med et virkelig overbevisende Tonefald. Ministeren er altid mere overbevisende i sit Tonefald end i sine Argumenter. Der sagde den højtærede Minister før: Der er ikke Tale om Værdistigning, det er ridiculous! Jeg vil da fremhæve, at Væddeløbsbanen omkring Berlin netop har skabt et helt bebygget Villakvarter. Og der foreligger ogsaa for mig en Udtalelse fra Sekretær Wegener til Hr. Journalist Ursin i den Retning – jeg har samlet ogsaa hans Materiale sammen for at sammenarbejde det med mit eget, hvori han erklærer, at man venter sig, at der vil komme stor Bebyggelse derude.

Endelig kommer Spørgsmaalet om Retningen. Den højtærede Minister ved, at der er en Bebyggelse der ud ad, som allerede er naaet et Stykke ned ad Hyldegaard til, og et Matrikelkort, jeg har, og som jeg holder i min Haand, vil vise, at saa snart Vejene ere udstukne i dette Kvarter, kommer Bebyggelsen. Den er altsaa kravlet frem til Hyldegaard, der ligger Syd for Holmegaard. Nu bliver Spørgsmaalet: I hvad Retning vil Bebyggelsen gaa videre? Og der maa det siges, at det har ikke ringe Indflydelse, i hvad Retning Folkestrømmen gaar op mod Væddeløbsbanen, ad den ene eller den anden Vej. Jeg paastaar, at den Omstændighed, at der kommer en Væddeløbsbane, vil føre til, at den Bebyggelse, der er i Gang, vil faa Retningen til at gaa den Vej, hvor den mødes med den Bebyggelse, der er paatænkt af Clauson-Kaas fra den anden Side. Jeg synes, at dette er uimodsigeligt. Og den højtærede Minister maa ogsaa forstaa, at Hr. Clauson-Kaas for sit Vedkommende ikke anlægger Veje eller gør andre saadanne Ting, uden at han stoler paa, at Væddeløbsbanen vil have nogen Betydning for Bebyggelsen. Men, siger Ministeren, vi kunne tage som Bevis det Tilfælde med »Det danske Travelskab«, der har en stor Bane, hvor der løbes

meget. Jeg maa sige, at her er Ministeren ogsaa uheldig, idet netop alle Grunde omkring Traverbanen ere opkøbte og for største Delen bebyggede, bl. a. af Travsportsmænd og Trænere. Altsaa, Eksemplet med Travsselskabets Bane er netop et Argument mod ham selv. Jeg er ogsaa vis paa, at hvis man derude
150 skulde lægge en Jernbane - jeg ved ikke, om Køgebanen skal gaa denne Vej eller en anden smuk Vej -, og Hr. Tobiesen skulde sige til den højtærede Minister: »Ja, men den Væddeløbsbane kan vist ikke være noget værd!« - det vil han nemlig sige, det er hans Pligt at sige det - saa vil Ministeren svare: »Ja, men der er baade Væddeløbsbanen og de dejlige Veje, som gennemskære Grundene her
155 og der.« Jeg vil derfor spørge: Vil den højtærede Minister sælge de Grunde til Staten for det, han selv har givet for dem? Det plejer i Regelen at være et ganske godt Modargument i et saadant Forhold.

Altsaa, det, der foreligger, er, at i 1903 laa Holmegaard ganske død hen, 1904
160 kom der Liv i det hele. Væddeløbskonsortiet er under Anmarch, og dette Liv fører til, at der bliver anlagt en Række Veje. Muligheden for Væddeløbsbane skaber dette Liv. Men Væddeløbsbanens Betingelse er igen Koncessionen. Thi, som den højtærede Justitsminister saa skønt siger i Rigsdagstidenden Sp. 1036: Før Selskabet Klampenborg Væddeløbsbane afsluttede denne Kontrakt med
165 Foreningen for den ædle Hesteavl's Fremme, havde det sikret sig Koncessionen, og kun fordi det fik denne Koncession, var det i Stand til at slutte denne Kontrakt. Det er ikke for al komme med pikant Sauce, at jeg fremsatte det forleden Dag, men kun for at give Tingene i deres Sammenhæng. Altsaa, Lotterikoncessionen er Betingelsen for, at Væddeløbskonsortiet kan anlægge
170 den Væddeløbsbane. Det er in confesso, i hvert Fald var det Justitsministerens Mening med det, han sagde ved Finanslovens første Behandling dette Aar.

Jeg skal nævne en anden Ting, en af disse smaa Tilfældigheder, der ere ganske ejendommelige. Det er det med det lille berømte »Mineslyst«. Den er sød. Det
175 er vist ikke alene for dens kønne Beliggenhed, som Ministeren glæder sig over, og som jeg lykønsker ham til, men den bar visse Ejendommeligheder, som ogsaa ere kønne. Aftaler om »Mineslyst« sluttedes, saa vidt jeg ved, i Oktober 1906, det første Tilsagn om Væddeløbsbanen og Landbrugslotteriet er af August 1906. Nu forhandles der om denne Koncession fra August til December. I
180 December tager den højtærede Minister Skøde paa »Mineslyst«, og i December gentages Tilsagnet til Clauson-Kaas' Folk om Landbrugslotteriet. Betingelsen er nu bleven aftalt, og endelig den 9. Januar tinglæses Skødet. Den 25. Februar er Væddeløbsbanen allerede Handelsgenstand, idet Foreningen for den ædle

185 Hesteavllejer den af Hr. Clauson-Kaas for 30.000 Kr. aarlig. Jeg tror i Virkeligheden, at der her er bevist at være en Sammenhæng. Ministeren kan sige, det er tilfældigt. Ja, naar Ministeren siger det, maa jeg sige, at Ministeren hører til de Folk, for hvem Tilfældighederne ere mærkværdig heldige. Det er altid Tilfældigheder, der ere nævnte. Ved den Adolphsenske Ejendom er der ogsaa en
190 Tilfældighed, at den skal have en Undtagelsesstilling. Det er tilfældigt, ogsaa tilfældigt, selvfølgelig, at den Murermester, der murer for Hr. Adolphsen, den solvente Murermester, skal have sine Mursten hos Ministeren. Der er en skøn Række af Tilfældigheder. Undertiden siger man, naar Skæbnen overfalder en: Det er forfærdeligt; jeg er bange for den onde Skæbne, men det maa dog vende
195 sig en Gang! Men der er en eller anden mytologisk Person, jeg har hørt omtale, der begik Selvmord, fordi Skæbnen var alt for god mod ham. Tilfældigheder evig og altid!

Den højtærede Minister talte, talte jo saa fornøjeligt, som Ministeren altid gør, og holdt sit Hoved saa rankt, som han altid gør; det er i og for sig en ganske køn Ting. Men Ministeren ikke blot talte, men han tav ogsaa, og jeg vil tilstaa, at var han stor som Taler, var han endnu større som Tier. Thi i Virkeligheden affærdigede Ministeren hele Lotteriets Forhistorie, som dog har sin store Interesse, hele Væddeløbskonsortiets Forhold, som han erklærede, han ikke
205 kendte noget til. Men det er netop den store Fejl; thi den højtærede Minister skulde kende de Folk og deres Forhold, til hvem han giver en værdifuld Koncession. Ministeren benægter, at det er et Regale. Han siger: Hvad er et Regale? Det er et højtideligt Ord, som det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds bruger!" Jeg har nu ikke anvendt dette Ord for at bruge et højtideligt
210 Ord. Og dog, naar man nævner Statens Forhold, skal man ikke vige tilbage for at bruge højtidelige Ord, netop naar man sammenligner dem med rent private Forhold, særlig af den Art, her er Tale om. Jeg tilstaar, at det, Staten har med at gøre, bør staa som noget, helligt og stort i Modsætning til rent private Forhold og Interesser.

215 Jeg har nu imidlertid ikke villet anvende blot et pænt Ord, men et bestemt nationaløkonomisk-teknisk Ord, som Ordet Regale er. »Regale« er en kongelig Ret eller et kongeligt Monopol, hvoraf Staten kan regne paa Indtægt, og den Indtægt opnaas enten ved at bortforpagte Regalet eller ogsaa ved selv at drive
220 det. Lotteriet er et Regale – hvis Ministeren kan finde et andet Ord, saa finder han paa noget nyt! Den ærede Minister spørger spydigt, om det ogsaa er et Regale, at en Pude skal bortloddess, naar en Kone har lavet en Sofapude i sit

Hjem, og den skal bortloddes ved 50 Lodder till Krone Stykket. Jeg vil ærlig talt
225 sige, at jeg synes ganske vist, at den højtærede Minister er en Humorist af Rang,
men alligevel, naar den højtærede Minister vil tænke sig rigtig om, og hans
Kolleger og dette høje Ting ville gøre det samme, hvad mene de da om en
Minister, der, naar der er Tale om et Landbrugslotteri. et Regale paa 1/2 Mill.
Kr. om Aaret, sammenstiller dette med at afsætte Lotterisedler til Fordel for en
230 stakkels Syerske eller en stakkels gammel Kone, der har lavet en Sofapude og skal
have Fordel af det ved, at der sælges 50 Lotterisedler til 1 Krone pr. Styk? Den
ærede Minister har jo nok Lov til at tro, at vi ikke ere særlige kloge, vi kunne jo
ikke være kloge paa alt og navnlig ikke paa alt, hvad den ærede Minister gør; men
alligevel: vil den højtærede Minister behandle os som rene Dumrianer, har jeg
235 Lov til at protestere i alt Fald for mit Vedkommende; hvad andre ærede
Medlemmer ville gøre, maa de selvom.

Den højtærede Minister vender sig til Landbrugsministeren og siger, at det er
ikke bag hans Ryg, han har handlet, og han staar og er indigneret og protesterer
240 og siger: »A benægter Fakta«. Men den højtærede Minister har ingen Grund til
at protestere, jeg maa dog sige, at det er faktisk, thi hvor foreligger der nogen
Skrivelse til Justitsministeriet fra Landbrugsministeriet, thi
Landbrugsministeren er jo kun Landbrugsminister, naar han handler gennem
sit Ministerium; men hvor foreligger der i dette Tilfælde den Skrivelse fra
245 Ministeriet, i Kraft af hvilken der er forhandlet om disse Sager? Kan den
højtærede Minister fremlægge disse Skrivelser her? Det kan han ikke. Og kan
den højtærede Minister yderligere fremlægge Skrivelser- fra
Landbrugsorganisationer, hvorved de have tiltraadt det? Det kan han ikke. Den
højtærede Justitsminister har med andre Ord uden Landbrugsministeriets
250 officielle og uden det officielle Landbrugs Tilslutning paa nogen Maade givet
det kongelige Regale bort. Det kan den højtærede Minister ikke gaa fra. Nu siger
den højtærede Minister, at det er en Sag, der i og for sig kun angaar ham og
Landbrugsministeren. Nej, min høje Herre, - om Forladelse, højtærede Minister
- jeg tør maaske sige, at et Regale paa 1/2 Mill. Kr. ikke er en privat Sag mellem
255 2 Ministre. Nej, det er det ikke, det er nemlig en Statssag. og i Statssager er der
andre Elementer end de to Ministre, hvem de formelt angaa. Det er ogsaa en
aldeles vidunderlig Betragtning, at Misbrug af Statssager er en privat Sag
mellem to Ministre. Jeg vil haabe, at den højtærede Minister vil ændre noget sit
Syn paa, hvad der er en privat Sag, og hvad der er en Statssag, hos den
260 højtærede Minister ere private Sager og Statssager i den Grad mudrede
sammen, at jeg tror ikke en Gang, han selv kan finde rigtigt ud af dem.

265 Saa komme vi til Fordelingen af disse Gevinster. Den højtærede Minister staar der som den gode Fader, der fordeler nit godt til Menneskene, han staar som det lille Landbrugs store og gode Beskytter, der har et stort Overflødighedshorn under Armen, hvorfra Gaverne vælde ud til det lille Landbrug. Jeg spørger atter:

270 Tror den højtærede Minister, at han formaar at løfte dette Overflødighedshorn? Tror den højtærede Minister, at han virkelig er den rette til at uddele Gaverne? Har Landbrugsministeren sagt ham, paa hvilken Maade det skal ske? Har den højtærede Minister konfereret med Landbrugsministeren om det, inden han gav Koncessionen?

275 Saa siger den højtærede Minister: »Lotteriet giver ikke saa stort Udbytte, jeg er ikke sikker paa, at det giver et større Udbytte; der er Risiko.« Ja, det kan der være noget om. Men den højtærede Minister har jo selv ved første Behandling antydnet, at der vilde blive et meget stort Udbytte. Det var den Gang, det gjaldt om at vinde det lille Landbrugs Mænd; da har Ministeren talt om det skønne
280 Udbytte, der vilde komme. Og nu er det saa heldigt, at der foreligger et trykt Dokument om dette Overskud, nemlig det Dokument, hvorved Lotteriet bliver pantsat til Grundejerbanken. Dette Dokument er undertegnet af en af vore store og rigeste Mænd, Hr. H. Bille-Brahe, Kammerherre og Baron; denne Mand har undertegnet sammen med mange andre gode Mænd, af hvilke
285 enkelte, ved jeg, ere fortræffelige Mænd, at Udbyttet er '12 Million, og at næsten alle Sedlerne ere solgte. Den højtærede Minister vil vel ikke paastaa, at Baron Bille-Brahe her i Virkeligheden er gaaet hen og har udstedt et falsk Prospekt, thi hvis den højtærede Ministers Mening er rigtig, ligger den Beskyldning i hans Ord. Der forelægges et Prospekt med et Overskud af 1/2 Million, og som siger,
290 at næsten alle Sedlerne ere solgte, og at den lille Del, der ikke er solgt, alt er rekvireret af Kollektørerne.

Jeg kommer her til at tale om dette Lotteris Paagaahed, ja, jeg skal ikke i Dag her i Salen komme videre ind derpaa, thi den Oplysning, jeg har; har jeg ikke
295 Lov til at bruge, men jeg skal kun sige, at jeg ved Eksempel paa en Paagaahed fra Kollektørernes Side, der er saa haarrejsende som vel noget. Jeg skal give den højtærede Minister den Oplysning, forhaabentlig i Løbet af nogen Tid; den er fra Fyn. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Koncessionen er overtraadt, maa jeg sige til den højtærede Minister, at der foreligger jo i et af Numrene af Berlingske
300 Tidende en Annonce fra en Kollektion i Lille Kongensgade, som tilbyder

Kontant mod 10 pCt. Præmie. Ifald in Mand f.Eks. har vundet 1.000 Kr. i Landbrugslotteriet, kan han her faa 900 Kr. kontant. Nu maa jeg sige. at det kan kun ske, ifald Landbrugslotteriet er villigt til at udbetale vedkommende
305 Kollektion Pengene, thi vedkommende Kollektør, der tilbyder det, kan ikke ligge inde med Ejendomme, han ikke har Brug for. Det beder jeg den højtærede Minister undersøge; thi det kan ikke ske, uden at Landbrugslotteriet overtræder Koncessionen, og hvis det gør det, skal den tages fra det; thi denne Koncession er opnaaet paa en saadan Maade, at det er fuldt ud tilladeligt at tage
310 Koncessionen fra disse Mænd.

Det, der altsaa staar fast i denne Lotterisag, det er, at Ministeren har bortgivet et Regale paa 1/4 Mill. Kr. aarlig til Hr. ClausonKaas, der i øvrigt er i Stand til at udleje sin Bane til Væddeløbsselskabet for 30.000 Kr. aarlig. Det er en Gave til
315 Konsortiet. Den højtærede Minister gaar udenom Landbrugsministeren, baade naar han skal hjælpe den ædle Hesteavl og det lille Landbrug. Den højtærede Minister ejer selv Grunde paa ca. 600.000 Kv.Alen i umiddelbar Nærhed af dette Væddeløbsselskabs Grunde. Ministeren har givet Lotterikoncessionen til Folk, der pantsatte den i Grundejerbanken i samme Øjeblik, de faa den. Jeg maa
320 spørge: Er det ikke i sig selv en Ting, som er utilladelig, er det ikke en aldeles utilladelig Omgang med Statens Midler og Magt? Og jeg spørger de Herrer: Hvis Højres Ministre havde gjort det i sin Tid, hvorledes vilde De saa være optraadt overfor os? Jeg minder blot om en saa lille Ting, som da en af Højres Justitsministre ansatte sin Søn i et aldeles ligegyldigt Embede, som denne
325 besørgede lige saa godt som enhver anden, og hvortil han var kvalificeret, i hvert Fald et Embede, som var fuldstændig ligegyldigt, hvad skrev da ikke Deres Presse? I sin Tid, da en af Højres gamle Hædersmænd, Hr. N. Andersen, blev Lotterikollektør, en uskyldig Ting til en gammel veltjent Rigsdagsmand, det indrømme de Herrer sikkert nu - hvilken Vrede stod da ikke ud af Venstres
330 Presse mod det, som Højre her havde gjort! Ja, den højtærede Konseilspræsident har selv været med til som Ordfører for Folketinget under Finanslovdebatten at bebrejde en Højremand, der var bleven Minister, at han som Retræte forbeholdt sig igen at træde ind i den Stilling, han havde, forinden han blev Minister. Saaledes har det stærke moralske Syn været paa Højres Stilling; saadanne
335 uskyldige Ting som en Lotterikollektion til en gammel veltjent Rigsdagsmand er bleven bebrejdet mit Parti stærkt i sin Tid, og den højtærede Konseilspræsident har da holdt Ideens Fane saa højt, at den rakte ind i adskillige Himle. Men nu tier den højtærede Konseilspræsident. Den højtærede Konseilspræsident siger intet; han sidder ved Siden af en Mand, der i

Virkeligheden har misbrugt Kronregalet paa den Maade, som her foreligger. Det kan ikke benægtes.

Da vi havde Winther-Affæren for, undrede flere sig over, at jeg ikke forfulgte
345 den videre. Jeg gjorde det ikke, fordi jeg syntes, at den højtærede Finansminister
egentlig havde Ret. Den højtærede Finansminister sagde - det gamle italienske
Ord: Così fan tutte - saaledes gøre de jo alle. Jeg mente, at den højtærede
Finansminister havde Uret i det Omfang, hvori han sagde det, men faktisk
havde jeg lært at kende alt for mange af vore Aktieselskabers Regnskaber, og jeg
350 tror, at der er mange Steder, hvor Regnskaberne ere, om ikke fuldt saa grove, saa
dog omtrent lige saa slemme, og jeg vidste, at den Moral, som disse Regnskaber
vare Udslag af, var i Færd med at komme i Højsædet, selvom den maaske ikke er
kommen der endnu, thi der er hæderlige Mænd endnu i dette Land. Men i hvert
Fald stod det for mig saaledes: Hvor er det ikke uretfærdigt at røre ved denne
355 lille Mand, denne Højesteretssagfører, i det Øjeblik, der kommer et Eksempel
ovenfra af den Art. Man kunde jo netop Gang paa Gang sige: Den højtærede
Justitsminister sidder og regerer i Danmark; hvorfor skulle vi saa slaa alle de
smaa Fugle ned, naar den store Høg endnu er i Skoven.

360 Dertil kommer endelig dette, den højtærede Minister kan sige, at alle hans
Grundspekulationer ere af privat Natur. Ja, det er privat, men der er dog noget
underligt i, at hvor som helst der er Grunderhverveiser paa Tale, og hvor som
helst der samtidig er den Mening, at Staten skal intervenere paa en eller anden
Maade, møder man den højtærede Ministers Slagskygge et eller andet Sted. Det
365 kan som sagt være Tilfældigheder, men disse Tilfældigheder blive til sidst
dræbende.

Og dertil kommer en ren økonomisk Betragtning, jeg gerne vil have Lov at gøre
gældende. Jeg vil tage en Sammenligning med Norge i 1899, da det gennemgik
370 sin Krise i Kristiania. Der var den Ejendommelighed ved det, at det var ikke en
Byggekrise, men en Grundkrise. Der var saa mange Grundstykker paa
Markedet. at Kristiania skulde vokse til det dobbelte, hvis disse Grundstykker
skulde kunne omsættes. Noget lignende er Tilfældet for Øjeblikket her i
København og Omegn, og det er denne ulykkelige og ulyksalige
375 Grundspekulation, der har været med til at forcere Byggeriet, fordi disse
Grundspekulanter ikke altid have Penge, men skulle have deres Grunde omsatte
efterhaanden og derfor maa forcere Byggeriet, og det er denne store og
skadegørende Grundspekulation i København, der gør, at der er saa mange

380 Grunde paa Markedet, at København efter mit Skøn maa vokse til 1 Mill.
Indbyggere - hvad jeg dog haaber, at den ikke gør – for at Grundspekulanternes
Ønske kan ske Fyldest. Og blandt Fordanserne for disse Grundspekulanter
træffer jeg Gang paa Gang den højtærede justitsminister. Det er muligt, at det er
privat, men alligevel er det ikke heldigt, at en Mand privat gør Ting, som han i
385 og for sig samfundsmæssigt set i Virkeligheden neppe vilde billige. Men naar
disse Grundspekulationer paa en Maade, enten det nu er direkte paaviseligt eller
blot antydte, komme i Forbindelse med den højtærede Minister, kan jeg kun
sige, at det er uheldigt, og det viser sig Gang paa Gang.

390 Jeg vil nu slutte med at nævne disse Sager og med en Forespørgsel til den
højtærede Konseilspræsident. Altsaa de 5 Ting, der ere positivt beviste om den
højtærede Justitsminister, ere følgende, og dem kan han ikke komme uden om:
1) Han har haft en Forkærlighed for Hr. Oscar Køhler, saaledes at han brød de
gældende Principper for offentlige Arbejders Udførelse, Kærlighed for et Firma,
395 der tilmed senere viste sig at være et meget omtvisteligt Firma, en Kærlighed, der
strækker sig til dets Fortsættelse, et Aktieselskab, hvis Aktiver i dette Øjeblik
ifølge Hr. Winthers Brev ere lig Nul, og som ingen virkelig Sikkerhed kan byde.
Altsaa, denne Forkærlighed for et enkelt Firma er sla aet fast. 2) Den højtærede
Minister benytter sin Magt overfor et Blad som »Middagsposten« ikke til at
400 gøre Bladet godt og pænt, til at faa Johannes Hansen til at skrive smukke og
skønne Artikler eller Søndagsprædikener, ikke til Landets Interesse eller blot til
Venstres Interesse - det er dog en legitim Interesse - men til at dække over en sket
Svindel. 3) Ministeren er ved Biografteater-Bevillingen - det er den tredie Ting -
gaaet udenom Praxis, har taget en Bevilling - hvad han har Lov til - fra nogle,
405 men lader ikke en Del af Udbyttet, 50.000 Kr., tilfalde Statskassen, men giver
det til ham nærstaaende Personer, eller rettere sagt til en Bankdirektør Heide,
den højtærede Ministers finansielle Ven, nærstaaende Person. Og yderligere er
det jo oplyst i Dag, at den højtærede Minister her i Tinget har sagt Ting og
Benægtelser, som falde ganske nær ved Grænsen af det, hvor man skiller tilfældig
410 Usandhed fra bevidst Usandhed. 4) Endelig er der som den fjerde Ting, der er
fremført mod Ministeren, den Række Sagsanlæg, som han beskylder
Politidirektøren for at have gjort, men som jeg er overbevist om,
Politidirektøren ikke vilde gøre uden Ministerens Tilladelse. Der kom nogle
Klienter, der vare blevne mishandlede af deres Sagførere, og som derfor maaske
415 brugte stærke Ord - det gøre mishandlede Klienter; det ved jeg; en Sagfører kan
irritere sine Klienter slemt, naar han vil være ond imod dem. De komme med
Klage til deres Konge, til deres Konges Minister, og han lader det offentlige

skride ind imod dem, der ere de svage og værgeløse, til Beskyttelse for en Mand,
der i sit Kontor og sin Praksis havde rigelig Styrke til at hjælpe sig selv.

Hertil kommer endelig som det femte Punkt Landbrugslotteriet, Bortgivelse af
et Regale af 1/4 Mill. Kr.s Værdi til Clauson-Kaas, hvor Ministeren sikrer sig
selv en anden kvart Million til Uddeling mellem dem, der findes værdige dertil
og opføre sig dertil. Jeg spørger Konseilspræsident: Kan han billige disse Ting.
Mener den højtærede Konseilspræsident, at han, naar Hensyn skal tages til
Landets Interesse, til Kravet om god Administrarion. til det Eksempel, der skal
gives Embedsmænd, og som skal gives i den Kamp for offentlig
Forretningsmoral, der skal rejses og føres igennem i dette Land, kan billige disse
Ting, og kan han i Længden sidde sammen med en Justitsminister, hvis
Administration er dømt?

Kilde

Ifversen, N. & Lindhardt, J. (2009). Ingen over Tinget - Intet under tæppet: Danske politiske taler fra Ørsted
og Hørup til Poul og Pia (1. udgave). København: Vandkunsten. 210-223.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Folketingstale, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/laurits-vilhelm-bircks-tale-i-folketinget-16-marts-1908>